

PRZETRZEĆ (6) *vb pf*

Oba e jasne.

inf przetrzeć (3). ◇ *praet* [1 sg m przetarłem.] ◇ 3 pl m pers przetarli (1). ◇ *part praet act* przetarszy (2).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII – XVIII w.

1. Przesunąć czymś po powierzchni czegoś, powodując wytarcie, oczyszczenie; przzen (2) :

Zwrot: »przetrzeć sobie oczy [na co]« = wyjść z zaślepienia (1): ACh nierychłom cię poznał/ o prawdziwa światłości [...]. Zálzłyć były oczy márności moiey/ wielkim á ciemnym obłokiem: ták zem nie mógł przetrzeć sobie oczu/ ná oglądanie słońcá s්රawiedliwósci/ y światłósci prawdy. *LatHar* 567.

»oczy sobie przetrzeć« = zauważyć, zrozumieć to, co przedtem uchodziło uwadze (1): Przeto chcemyli ferdeczną miłość s්රwá pokázác przeciwko Pánu Bogu [...]/ więc y przeciwko miłey oyczyźnie s්රwey [...]/ chcemyli nie vtrácić nadroźszych kleynotow y wolności s්රwoich/ trzebá żebyfmy z ták twárdego y dawnego s්රnu niedbáłości nálszey ocknęli/ á oczy s්රobie przetarłszy/ y co się z námi w koło práwie dzieie/ obaczywłszy. *VotSzl Bv.*

2. Oczyszczyć z przeszkód, utorować komuś drogę; jadąc drogą przed innymi, uczynić ją łatwiejszą do przebycia, przejezdny; przzen (1) :

Zwrot: »gościniec przetrzeć [do czego]« (1): Starożytni s්රzláchnicy Polfzczy [*Habdankowie*], iáko mielzkác Tu w tych kráiách poczęli, czyniác vřtáwicznie Ręką s්රwoią z pogány, gościniec ci [*Skarbkowi*] prořty Przetárli do wřzyřtkiego *CiekPotr* 48.

3. Przepuścić przez sito w celu uzyskania jednolitej masy (1) :

Zwrot: »przetrzeć przez durszlak« (1): Bo z iábłufzká moželz s්රobie kilká potrawek vczynić/ dobre wárzone/ dobre s්රmázone/ dobre pieczone/ dobrze im gęs nádziać/ dobra kářzá z nich przetarłszy przez durřzlák *RejZwierc* 107v.

4. Przepiłować [kogo, co] (2) :

Zwrot: »piłą przetrzeć« (2): A gdy vpadek kroleřtwá Iudá opowiedał [*Izajasz*] Mánářseřowi/ kazał go przed Ieruzálem piłą drzewiáná ná poły przetrzeć *BielKron* 94; *Desecare arborem serra*, Piłą drzewo przetrzeć. *Mqcz* 377c.

*** [*Bez wystarczającego kontekstu:* Przecieram/ Perřrico, perřodio, perřumpo. In praet: przetarłem/ Inf: przetrzeć. *Volck Ttt3v.*]

Synonimy: 1. przeczyścić, przepolerować; 2. przedrzeć, przetorować, utorować; 4. przerznąć.

Formacje współrdzenne cf TRZEĆ.

Cf PRZETARCIE, PRZETARTY